mehena, kelle juhatusel korraldati aa. jooksul rohkesti kirjandusõhtuid ja arendati vastavas komisjonis keeleküsimusi. Samuti oli ta Tallinnas tegev komisjonis, milles valmistati Eestimaa rahvakoolide direktori C. Recha' juhatusel õppekavad keskkoolides eesti keele õpetamiseks. Selle kõrval kogus V. Tallinnas 1907. a. alates rahva seast mitmesuguseid sõnavaralisi sugemeid. — Et vahepeal Eesti seltskondliku elu kiire arenemise ja mitmekesinemise tõttu ka eesti keele ühiskondlik tähtsus suuresti oli tõusmas, tekkis tarvidus luua enam ühtlust ja korda eesti kirjakeele välises kujus (ortograafias, häälikkujus, morfoloogias), milles suuremaid erinevusi oli kujunemas Tartu ja Tallinna väljaannete vahel. E. Rahvahar. S.-i kirjanduse-haruseltsis töötatigi välja aa. 1906—08 V. juhatusel teatavad keelemäärused; need said aluseks kokkuleppele, millele jõuti Tallinna ja Tartu keeletegelaste vahel n. n. ühendatud kirjaviisi toimkonna (kus mõõduandvamaiks liikmeiks olid peale V. veel Joh. Aavik, V. Grünthal, J. Jõgever, M. Kampmann, J. Kurrik, E. Peterson, H. Põld, J. Tammemägi) Tapa keelekongressil 30. V 1908 ja mille see toimkond 25. V 1909 uuesti kinnitas. Nendel ja aa. 1910—11 peetud keelekoosolekuil tehtud otsused andis V. trükki (»Eesti kirjakeele reeglid«, Tall., 1912, 15 lk.). Apr. 1914 kutsus Eesti Kirjanduse Selts V. Tartu seltsi teaduslikuks sekretäriks, mis ametis ta suundamääravalt töötas märtsini 1922. 1915. a. suvel valiti V. ajakirja »Eesti Kirjanduse« tegevaks ja vastutavaks toimetajaks, kellena ta on toiminud tänini (1929). Ilmasõja aegu oli V. ajuti »Postimehe« ja 1918. a. »Maaliidu« toimetusliikmeks ning mitu a. »Vanemuise« muusikaosakonna juhatajaks. Samal ajal korraldas ta mitme kohaliku pedagoogi kaasatöötusel mõne a. jooksul suviseid algkooliõpetajate ja apteekriõpilaste kursusi, oli eesti keele õpetajaks Tartu õhtu-keskkoolis, E. N. K. S.-i tütarl. gümnaasiumis ja 1919. a. algusest 1929. a. alguseni H. Treffner'i gümnaasiumis. Nov. 1919 valiti V. Tartu ülikooli eesti keele lektoriks; sügisest 1923 peale on ta ülikoolis juhatanud eesti keele didaktilis-metoodilist seminari. Ka on V. Eesti iseseisvuse aegu osa võtnud kõigi eesti keele õppekavade koostamise tööst ja tegev olnud Eesti Bibliograafia Asutise toimkonna juhatajana. Kui E. Kirjand. Selts 1919. a. kevadel alustas õigekeelsuse-sõnaraamatu II täiendatud trüki väljaandmist (selle ilmumine algas kevadel 1923), valiti V. selle toimetajaks. Aa. 1920 ja 1927—29 oli V. Akad. Emakeele Seltsi abiesimees ja on liikmeks olnud mitmes kirjanduslikus auhindamistoimkonnas, alates 1906. a.

Mida laialdasemad ja sügavamad kihid eesti rahvast on viimase 100 a. jooksul natsionaalselt virgudes hakanud tihedamalt ja intensiivsemalt elama tulunduslikku ja vaimlist kooselu, seda enam on hakatud tundma tarvidust ühtluse järgi selle ühiselu tähtsamas vahendis — keeles. Lõunaeesti ja põhjaeesti murrete vaheline võitlus rahva üldiseks kirjakeeleks pääsmiseks oli juba XIX sajandi esipoolikul lõppenud viimase kasuks. Kuid Ahrens'i, Hermann'i (vt. neid) j. t. grammatikais üldjoontes fikseerunud põhjaeestilises kirjakeeles hakkas XX sajandi alguses tunduma veelgi suurema ühtluse ja kindlama normi tarvet, nüüd aegadel, mil see eri murrakuliste varjunditega kirjakeel hakkas senisest algelise ilukirjanduse, ajakirjanduse ja populaarteaduse kitsaulatuslikust domeenist levima laiemale, ametiasutistesse, äriettevõtteisse, koolides ka keskkoolidesse ja lõpuks ülikooligi ja teadusesse, kui kiirelt süvenev ja tihenev eesti kultuurielu hakkas keelele seadma suuremaid nõudeid pretsisioonis ja väljendusvõimaluste rohkuses. Teatavat ühtlust saadi siin juba iseseisvuse-eelsel viimasel aastakümnel, esmalt Tapa keelekongressil a. 1908 ja õigekirjut. sõnaraam. I trükis a. 1918, mis sammudest meie kirjakeele normeerimise liikumises võttis ka V. tegevalt osa. Veel suuremal määral on aga V.-le osaks saanud töö ja vastutus õigek.-sõnaraamatu II trüki koostamisel ja eestikeelsete oskussõnade loomisel. Kirjakeele häälikehituse ja morfoloogilise külje korraldamisel ning fikseerimisel on V.-t juhtinud (nagu Hermann'igi) esijoones otstarbekohasus grammatilise ehituse ja keelereeglite seisukohast, kuid silmas on V. pidanud ka keeleajaloolisi kaalutlusi (rõhutades siin häälikuseaduslikkust, kuigi mitte vaba olles ka teatavaist liialdustest) ja kõnekeelt ning kirjakeele traditsiooni. Oskussõnade soetamisel pea kõigil tähtsamail teaduse ja oskuse aladel (kus sõnade arv on tõusnud kuni 40 000, siia hulka arvatud ka liitsõnad) on V. osavalt kasutanud tüvesid ja tuletamisvahendeid olevaist trükkallikaist (eriti Wiedemann'i sõnaraamatust), eesti rahvakeelest ja ka soome keelest. Tema loodud ja pruukitulnud sõnadest nimetatagu siin üldtähtsamatena: *andmed, arvutama, avastama, elamu, juhis, liiklema, loendama, märkmed, ravi, sajand, sõltuma, tulundus, üllas* 'edel'. Suffiksitest, mida V. on kirjakeeles kodustanud, nimetatagu *-stu* ja *-mu*. Õigek. sõnar.-u normide ja uute oskussõnade elluviimist on V. ise rohkelt soodustanud seega, et isiklikult on keeleliselt redigeerinud üle 300 raamatu. Nende hulka kuulub aastakäikude viisi keeleliselt korrigeeritud